

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

privind excepția de neconstituționalitate

**a articolului 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind
indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de
asigurări sociale
(în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018)**

(discriminarea în materie de asigurări sociale)

(sesizarea nr. 100g/2025)

CHIȘINĂU

27 ianuarie 2026

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 aprilie 2025,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 ianuarie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, ridicată de dna Liudmila Sidorenco, parte în dosarul nr. 3-2781/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Grigorii Cazacu, de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin Decizia Curții Constituționale din 23 octombrie 2025, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința publică a Curții a fost prezentă autoarea sesizării, dna Liudmila Sidorenco, și dl avocat Maxim Sidorenco. Parlamentul a fost reprezentat de dna Claudia Lachi, consultant principal în Serviciul reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Mihai-Gabriel Ciobanu, secretar de stat al Ministerului Muncii și Protecției Sociale, de dna Olga Mihaeș, șefa Direcției politici de asigurări sociale a Ministerului Muncii și Protecției Sociale, și dna Olesia Reguș, șefă adjunctă a Direcției generale juridice a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

6. Dna Liudmila Sidorenco are trei copii, născuți în 2017, în 2019 și, respectiv, în 2022. În perioada anilor 2018 – 2022, aceasta s-a reîncadrat în câmpul muncii, cu un regim redus de 2 ore pe zi.

7. La 12 iulie 2022, dna Liudmila Sidorencu i-a solicitat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Comrat, Direcția Vulcănești (Direcția Vulcănești CTAS Comrat), să-i stabilească indemnizația pentru îngrijirea celui de-al treilea copil până la împlinirea vârstei de 3 ani. În consecință, Direcția Vulcănești CTAS Comrat i-a stabilit dnei Liudmila Sidorencu o indemnizație lunară pentru îngrijirea celui de-al treilea copil în cuantum de 1040,96 lei.

8. La 5 iunie 2023, dna Liudmila Sidorencu i-a cerut Direcției Vulcănești CTAS Comrat să-i explice modalitatea prin care i-au fost stabilite indemnizațiile pentru cei 3 copii. Printr-o scrisoare din 7 iulie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a prezentat dnei Liudmila Sidorencu veniturile pe care le-a realizat în perioada relevantă și i-a explicat modalitatea de stabilire a bazei de calcul al indemnizației lunare pentru creșterea fiecărui copil.

9. La 9 august 2023, dna Liudmila Sidorencu a formulat o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), prin care i-a solicitat să anuleze parțial decizia privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea celui de-al treilea copil și să recalculeze cuantumul acestei indemnizații conform articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. În răspunsul său din 24 august 2023, CNAS a menționat că dna Liudmila Sidorencu a realizat venituri pe parcursul celor 12 luni premergătoare lunii în care s-a născut cel de-al treilea copil și, astfel, la stabilirea bazei de calcul nu pot fi aplicate prevederile articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

10. La 25 septembrie 2023, dna Liudmila Sidorencu a inițiat o acțiune în contencios administrativ împotriva CNAS, solicitând anularea parțială a deciziilor referitoare la stabilirea indemnizației de maternitate și a indemnizației lunare de îngrijire a celui de-al treilea copil până la vârsta de 3 ani. Totodată, dna Liudmila Sidorencu a solicitat recalcularea cuantumului acestor indemnizații, având în vedere veniturile realizate înainte de nașterea primului său copil.

11. În cadrul ședinței de judecată, dna Liudmila Sidorencu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018.

12. Printr-o încheiere din 3 aprilie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 49

Protecția familiei și a copiilor orfani

„(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitatea de binefacere față de acești copii.”

Articolul 50

Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori cu dizabilități. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.

(4) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(5) Autoritățile publice asigură condiții pentru participarea liberă a tinerilor la viața socială, economică, culturală și sportivă a țării.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale sunt următoarele:

Articolul 5

Tipurile de prestații de asigurări sociale

(1) Asigurații din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la următoarele prestații:

- a) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă;
- b) indemnizație pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină);
- c) prestație pentru recuperarea capacității de muncă;
- d) indemnizație de maternitate;
- f) indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani;
- g) indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav;
- h) ajutor de deces.

Articolul 7

Baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale

„(1) Baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. a), b), d) și g) și art. 15 alin. (1) lit. a) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale.

(2) Baza de calcul al indemnizației de asigurări sociale prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. f) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale. Lunile calendaristice ale concediului prenatal se substituie cu același număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul.

[...]

(6) În cazul în care asiguratul pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat nu a realizat venit asigurat din motiv de concediu de maternitate și/sau concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent, inclusiv în cazul în care a beneficiat de anumite plăți unice pe parcursul acestor concedii.

[...]”

[în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, în vigoare din 1 iulie 2019]

Articolul 7

Baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale

„(1) Baza de calcul al indemnizațiilor de asigurări sociale prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. a), b), d) și g) și art. 15 alin. (1) lit. a) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care, la data stabilirii indemnizației, au fost calculate și plătite contribuții.

(2) Baza de calcul al indemnizației de asigurări sociale prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. f) o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului/lunii încuviințării adopției sau emiterii dispoziției de plasament al copilului în serviciul de tutelă/curatelă, venit din care, la data stabilirii indemnizației, au fost calculate și plătite contribuții de asigurări sociale. Lunile calendaristice ale concediului prenatal se substituie cu același număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în calcul.

[...]

(6) În cazul în care persoana asigurată, pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat din motiv de concediu de maternitate și/sau de concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, și/sau de concedii prevăzute la art. 127 din Codul muncii nr. 154/2003, cuantumul indemnizațiilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. d), d¹), d²), f) și f¹) se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent sau din baza de calcul al celui alt soț. În cazul în care persoana asigurată, pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, a realizat venit asigurat, cuantumul indemnizațiilor prevăzute la art. 5 alin. (1) lit. d), d¹), d²), f) și f¹) se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent sau din baza de calcul în temeiul prevederilor art. 7, care va determina un cuantum mai mare al indemnizației.

[...].”

[în redactarea Legii nr. 404 din 21 decembrie 2023, în vigoare din 1 ianuarie 2024]

ÎN DREPT

I. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

15. Autoarea sesizării susține că prevederea contestată instituie un tratament inechitabil între, pe de o parte, mamele care nu realizează venituri în perioada concediului de îngrijire a copilului până la 3 ani și, pe de altă parte, mamele care revin la locul de muncă din concediul de îngrijire a copilului și realizează venituri. În cazul primei categorii, persoana asigurată poate beneficia de indemnizații de maternitate și de îngrijire a copilului, calculate pe baza indemnizațiilor stabilite pentru copilul precedent. În cel de-al doilea caz, indemnizațiile sunt calculate potrivit regulii generale, *i.e.* se are în vedere venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat. Acest fapt a condus la reducerea semnificativă a indemnizațiilor pe care le primește ea, o mamă care s-a reîncadrat parțial la muncă în timp ce se afla în concediu de îngrijire a copilului și care a născut un alt copil în această perioadă. Astfel, autoarea susține că prevederea contestată le favorizează pe mamele care nu au activat deloc în perioada concediului de îngrijire a copilului, instituind astfel o discriminare evidentă și nejustificată.

16. Mai mult, autoarea notează că prevederea contestată afectează principiul contributivității, pentru că mama care revine la muncă din concediul de îngrijire a copilului până la 3 ani achită mai multe contribuții de asigurări sociale, însă poate beneficia de indemnizații într-un cuantum mai mic pentru următorul copil.

17. De asemenea, autoarea menționează că prevederea contestată nu-i oferă celui de-al doilea copil aceeași protecție socială, în comparație cu primul copil. Prevederea contestată ignoră situația vulnerabilă în care se află o mamă care revine la muncă din concediul de îngrijire a copilului și are în vedere ca bază de calcul doar veniturile pe care aceasta le-a realizat înainte de nașterea copilului precedent.

18. Totodată, autoarea critică lipsa vreunei obligații legale pentru angajator sau pentru organul de asistență socială de a preveni mama care revine la muncă din concediul de îngrijire a copilului că riscă diminuarea indemnizațiilor în eventualitatea în care naște un alt copil. În acest capăt de cerere, autoarea afirmă încălcarea articolelor 23 și 47 din Constituție.

19. În fine, autoarea excepției de neconstituționalitate susține că prevederea contestată este contrară articolelor 16, 23, 47, 49, 50 și 54 din Constituție.

II. Argumentele autorităților și ale organizațiilor care și-au prezentat opiniile

20. În opinia sa, Parlamentul menționează că legislatorul a optat pentru soluții diferite de reglementare a drepturilor sociale în vederea realizării politicii în domeniul asigurărilor sociale. Parlamentul susține că dreptul de asigurare socială are o legătură directă cu obligația de a contribui prin cotizații la sistemul public de asigurări sociale. Scopul adoptării actelor normative în domeniul protecției sociale constă în susținerea familiei în vederea creșterii copilului, indemnizația de maternitate fiind un drept al părintelui, nu al copilului, înlocuind astfel veniturile pe care părintele nu le poate realiza pe durata concediului de maternitate și/sau pentru creșterea copilului. Așadar, Parlamentul consideră că nu pot fi reținute argumentele autoarei referitoare la pretinsa discriminare a copilului născut ulterior în comparație cu primul născut.

21. Totodată, Parlamentul menționează că, potrivit principiului *tempus regit actum*, adoptarea unei noi redactări a prevederii contestate nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care garantează egalitatea. Prin urmare, persoanele care au beneficiat de indemnizație până la modificarea normei contestate și cele care au beneficiat de indemnizație pe baza legii noi nu pot afirma existența unui tratament diferențiat.

22. De asemenea, Parlamentul notează că prevederea contestată stabilește cu suficientă precizie condițiile și modul de calculare a indemnizațiilor de maternitate și de creștere a copilului, lăsând asiguratului posibilitatea de a alege situația care-l avantajează. Având în vedere că Constituția nu le garantează persoanelor un nivel precis de asigurare socială, Parlamentul susține că diferențierea bazei de calcul din care se stabilesc indemnizațiile nu constituie o restrângere a exercițiului drepturilor garantate de articolele 16, 49 și 50 din Constituție.

23. Guvernul menționează că prevederile contestate reprezintă o măsură adoptată de legislator în domeniul protecției sociale, iar legislatorul se bucură de o marjă largă de apreciere, fiind competent să extindă protecția socială în privința mai multor categorii de persoane, cu respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate și echitate.

24. Cu referire la situația autoarei sesizării, Guvernul menționează că aceasta și-a reluat activitatea până la expirarea concediilor pentru îngrijirea copiilor, continuând să beneficieze de indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, fiindu-i cunoscut în mod conștient că pe baza prevederilor cadrului normativ în vigoare, în cazul realizării unui venit mai mic, prestațiile sociale vor fi calculate din acest venit.

25. Totodată, Guvernul menționează că prevederea contestată a fost modificată prin Legea nr. 404 din 21 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative (eficientizarea mecanismului de acordare a unor prestații sociale copiilor cu dizabilități și familiilor cu copii). Această modificare reafirmă voința legislatorului de a asigura o modalitate echitabilă de calculare a indemnizației pentru îngrijirea copilului pentru persoanele care continuă să desfășoare o activitate profesională.

26. Astfel, având în vedere că drepturile la prestații de asigurări sociale se stabilesc pe baza legislației în vigoare la data producerii riscului asigurat, Guvernul consideră că autoarea sesizării și persoanele care beneficiază de indemnizații pe baza noii legi nu se află în situații comparabile. În consecință, Guvernul consideră

că prevederea contestată nu afectează dispozițiile constituționale invocate de autoarea sesizării.

III. Aprecierea Curții

A. Admisibilitatea

27. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea a constatat următoarele.

28. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unei prevederi din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, ține de competența Curții Constituționale.

29. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea a constatat că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

30. Obiectul sesizării îl constituie articolul 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018.

31. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ inițiată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, care are ca obiect stabilirea indemnizațiilor de maternitate și de îngrijire a copilului până la 3 ani, atunci când riscul asigurat a intervenit în perioada aflării persoanei asigurate într-un alt concediu de îngrijire a copilului. În acest sens, Curtea a observat că prevederea contestată se referă la situația în care persoana asigurată nu realizează venituri pentru că se află în concediul de maternitate și/sau în concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani. Pe de altă parte, autoarea sesizării a afirmat că a realizat venituri în această perioadă, venituri care au condus la calcularea unei indemnizații într-un quantum mai redus decât în cazul copilului precedent.

32. Totuși, Curtea a observat că autoarea ridică problema unei discriminări nejustificate și pretinde aplicarea în cazul ei a tratamentului favorabil pe care îl oferă prevederea contestată. Prin urmare, Curtea a admis că prevederea contestată ar putea fi relevantă în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

33. În sesizare, autoarea excepției a afirmat că prevederile contestate sunt contrare articolelor 16 (*egalitatea*), 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*), 49 (*protecția familiei și a copiilor orfani*), 50 (*ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

34. Curtea a menționat că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (DCC nr. 16 din 6 februarie 2025, § 17).

35. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că prevederile care stabilesc condițiile de acordare a prestațiilor de asigurări sociale *lato sensu* intră în câmpul de aplicare al articolului 47 din Constituție (a se vedea (DCC nr. 184 din 21 decembrie 2023, § 20). Totodată, Curtea a menționat că articolele 49 și 50 din Constituție reprezintă

garanții în virtutea cărora statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei, ocrotesc maternitatea și copiii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare, precum și faptul că mama și copilul au dreptul la ajutor și la o protecție specială din partea statului (a se vedea HCC nr. 8 din 6 aprilie 2023, § 67). Așadar, având în vedere că sesizarea contestă baza de calcul al indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului, Curtea a reținut aplicabilitatea articolelor 47, 49 și 50 din Constituție.

36. În continuare, Curtea a analizat dacă tratamentul diferențiat contestat face incident articolul 16 din Constituție.

37. Curtea a subliniat că egalitatea în fața legii și a autorităților publice presupune lipsa oricărei discriminări directe sau indirecte. Discriminarea are loc atunci când persoanele care se află în situații asemănătoare sunt tratate în mod diferit (discriminare directă) sau atunci când persoanele care se află în situații diferite sunt tratate în același mod (discriminare indirectă), cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv și rezonabil (a se vedea HCC nr. 11 din 26 mai 2022, § 34). Condiția caracterului comparabil al situațiilor nu impune ca situațiile să fie identice, ci numai ca ele să fie, până la un anumit punct, asemănătoare (a se vedea HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 18). Verificarea respectării acestei condiții implică compararea situației autoarei excepției cu cea a subiectelor despre care pretinde că sunt favorizate.

38. Autoarea excepției a afirmat existența unui tratament discriminatoriu între persoanele care nu au obținut un venit asigurat în cele 12 luni premergătoare riscului asigurat din cauză că s-au aflat în concediul de maternitate și/sau concediul pentru îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și persoanele care, deși se aflau în perioada de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, au obținut un venit asigurat în cele 12 luni premergătoare riscului asigurat, însă cuantumul redus al acestuia a condus la calcularea unor indemnizații mai mici decât în cazul copilului precedent.

39. În acest sens, Curtea a observat că, potrivit regulii generale de la articolul 7 alin. (1) și (2) din Legea contestată, baza de calcul al indemnizațiilor de maternitate și de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani o constituie venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale.

40. Pe de altă parte, norma contestată instituie o excepție de la regula generală în cazul în care persoana nu a realizat un venit asigurat pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat. Lipsa realizării unui venit trebuie să fie motivată de aflarea persoanei în concediul de maternitate și/sau concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani. Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, atunci cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilesc din baza de calcul conform căreia s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent.

41. Criteriul comparabil al acestei excepții îl reprezintă nașterea unui copil în perioada de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani. Totuși, în cazul persoanei care naște un alt copil în perioada în care se află în concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, aceasta beneficiază de excepția stabilită de norma contestată. Pe de altă parte, în cazul persoanei asigurate care realizează venituri în perioada concediului de maternitate și/sau a concediului

pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și naște un alt copil, realizează venituri și naște un alt copil în această perioadă, excepția nu-i este aplicabilă. Baza de calcul în privința celei de-a doua categorii se va calcula potrivit regulii generale.

42. Așadar, deși în ambele cazuri riscul asigurat, *i.e.* nașterea altui copil, se produce în perioada de îngrijire a copilului precedent până la împlinirea vârstei de 3 ani, legislatorul a instituit un tratament diferențiat pentru persoana care realizează venituri în cele 12 luni premergătoare nașterii altui copil. Așadar, Curtea a reținut aplicabilitatea articolului 16 din Constituție în această cauză.

43. Curtea reține că testul impus de articolul 16 din Constituție impune o analiză a caracterului justificat al tratamentului diferențiat, *i.e.* dacă tratamentul urmărește un scop legitim și, eventual, dacă mijloacele de realizare a acestui scop respectă o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit (a se vedea HCC nr. 15 din 9 iulie 2024, § 93).

44. În consecință, Curtea a considerat că prevederea contestată pretinde o examinare în fond a caracterului proporțional pe baza articolelor 16, 47, 49, 50 și 54 din Constituție.

B. Fondul cauzei

a) Principiile generale privind egalitatea și garanțiile care protejează familia, maternitatea și copiii

45. Potrivit garanțiilor conținute de articolele 47, 49 și 50 din Constituție, statul facilitează prin mijloace economice și protecție socială îndeplinirea obligațiilor familiale, mama și copilul având dreptul la ajutor și ocrotire specială. Mai mult, potrivit articolului 50 alin. (2) din Constituție, maternitatea beneficiază de o protecție specială din partea statului (a se vedea HCC nr. 10 din 8 aprilie 2019, § 44).

46. Preambulul Convenției Națiunilor Unite asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, ratificate prin Hotărârea Parlamentului nr. 87 din 28 aprilie 1994, subliniază contribuția considerabilă a femeilor la bunăstarea și la dezvoltarea societății și importanța socială a maternității și a rolul ambilor părinți în familie și creșterea copiilor. Totodată, Preambulul acestei Convenții recunoaște că rolul femeilor de procreare nu ar trebui să constituie un motiv de discriminare, creșterea copiilor impunând o responsabilitate partajată între bărbați, femei și întreaga societate. Aceste afirmații sunt confirmate în articolele 4 și 5 din Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor.

47. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a acceptat, având în vedere dreptul internațional relevant, că maternitatea are caracteristici precise care trebuie avute în vedere, uneori prin adoptarea unor măsuri de protecție (*Alexandru Enache v. România*, hotărârea din 3 octombrie 2017, § 77).

48. Totodată, Curtea menționează că respectarea principiului egalității presupune acordarea aceluiași avantaj tuturor persoanelor aflate în situații comparabile, cu excepția cazului în care un tratament diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Astfel, principiul egalității nu interzice orice formă de tratament diferențiat, ci doar tratamentele diferențiate care nu au o justificare obiectivă și rezonabilă (a se vedea HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 31; HCC nr. 24 din 8 octombrie 2020, § 33; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 40).

49. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, tratamentele diferențiate sunt justificate atunci când urmăresc scopuri legitime (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, §§ 66-70) și când mijloacele de realizare a acestor scopuri respectă o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit (a se vedea HCC nr. 29 din 26 noiembrie 2020, § 34; HCC nr. 30 din 23 septembrie 2021, § 66; *Beeler v. Elveția* [MC], 11 octombrie 2022, § 93).

b) Dacă tratamentul diferențiat urmărește realizarea unui scop legitim

50. Curtea trebuie să analizeze dacă tratamentul diferențiat al persoanei asigurate care realizează venituri în perioada concediului de maternitate și/sau a concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și naște un alt copil în această perioadă urmărește un scop legitim.

51. În acest sens, Curtea notează că, în virtutea garanțiilor constituționale prevăzute la articolele 47, 49 și 50 și pe baza prerogativei sale prevăzute de articolul 72 alin. (3) lit. j) din Constituție de a adopta legi organice care reglementează protecția socială, legislatorul a reglementat prin norma contestată o excepție de la regula generală privind stabilirea bazei de calcul al indemnizațiilor de maternitate și de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani (a se vedea § 39 *supra*). Astfel, legislatorul a stabilit că, în cazul persoanei asigurate care nu a realizat venituri pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat din cauza aflării sale în concediul de maternitate și/sau concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește din baza de calcul avută în vedere la calcularea acestor indemnizații pentru copilul precedent. Așadar, urmărind să acorde o protecție sporită familiei și să ocrotească maternitatea și copiii, legislatorul i-a acordat persoanei asigurate care nu a realizat venituri anterior survenirii maternității sau concediului de îngrijire a următorului copil dreptul de a pretinde la plata unei indemnizații care se calculează având în vedere baza de calcul folosită la stabilirea indemnizației de maternitate și indemnizației lunare pentru creșterea copilului în cazul copilului precedent.

52. Pe de altă parte, în cazul persoanei asigurate care, deși ar putea beneficia de garanția concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani cu achitarea indemnizației pe baza prevederii contestate, realizează venituri și naște un alt copil în această perioadă, legislatorul a stabilit că indemnizația de maternitate și indemnizația lunară pentru creșterea copilului vor fi calculate potrivit regulii generale, *i.e.* având în vedere venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni premergătoare lunii survenirii riscului asigurat. De altfel, această regulă intervine indiferent dacă veniturile realizate în ultimele 12 luni premergătoare lunii survenirii riscului asigurat ar putea determina un cuantum mai mic al indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului.

53. Prin urmare, tratamentul favorabil instituit de legislator în scopul ocrotirii maternității nu este aplicabil în cazul persoanei care realizează venituri în perioada concediului de maternitate și/sau a concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și naște un alt copil în această perioadă. Această categorie de persoane este, în realitate, descurajată să obțină venituri în perioada concediului de maternitate și/sau a concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, pentru că poate risca să beneficieze de un cuantum mai mic al indemnizațiilor. Așadar, Curtea constată că tratamentul mai puțin favorabil aplicat

acestei categorii de persoane nu urmărește niciun scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

54. În consecință, Curtea nu identifică niciun argument rezonabil care să justifice tratamentul diferențiat al persoanei care realizează venituri în perioada concediului de maternitate și/sau a concediului pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și naște un alt copil în această perioadă. Acest tratament juridic diferențiat instituie o situație discriminatorie în cadrul aceleiași categorii de persoane, contrar articolelor 16, 47, 49, 50 și 54 alin. (2) din Constituție.

55. Aplicarea excepției prevăzute de articolul 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, va fi obligatorie pentru autoarea excepției și pentru toate persoanele aflate în aceeași situație, *i.e.* aflate în concediul de maternitate și/sau de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și care au cauze pendinte la data pronunțării prezentei hotărâri.

56. Totodată, Curtea observă că, prin Legea nr. 404 din 21 decembrie 2023, în vigoare din 1 ianuarie 2024, legislatorul a modificat prevederea contestată și a inclus în câmpul de aplicare al excepției persoana asigurată care, pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, a realizat un venit asigurat. Astfel, potrivit noii reglementări, în cazul persoanei care realizează venituri, cuantumul indemnizațiilor de maternitate și lunare pentru creșterea copilului se stabilește fie din baza de calcul conform căreia s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent, fie pe baza regulii generale, ținând cont de cuantumul mai mare al indemnizației care rezultă. În aceste condiții, Curtea constată că nu mai este necesară emiterea unei Adrese Parlamentului în scopul executării raționamentelor prezentei Hotărâri.

57. În virtutea celor expuse, Curtea constată că articolul 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, este compatibil cu Constituția numai în măsura în care permite persoanei asigurate care a realizat, pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, un venit asigurat, să-i fie stabilit cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului fie din baza de calcul în temeiul căreia au fost stabilite indemnizațiile pentru copilul precedent, fie din baza de calcul determinată potrivit prevederilor articolului 7 alineatele (1) și (2) din aceeași lege, ținându-se seama de cuantumul mai favorabil al indemnizației.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 37 și 38 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, ridicată de dna Liudmila Sidorencu în dosarul nr. 3-2781/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

HOTĂRÂREA PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A ARTICOLULUI 7 ALIN. (6)
DIN LEGEA NR. 289 DIN 22 IULIE 2004 PRIVIND INDEMNIZAȚIILE PENTRU INCAPACITATE
TEMPORARĂ DE MUNCĂ ȘI ALTE PRESTAȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE (IN REDACTAREA
LEGII NR. 311 DIN 30 NOIEMBRIE 2018)

2. *Se recunoaște constituțional* articolul 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în redactarea Legii nr. 311 din 30 noiembrie 2018, *în măsura în care*, atunci când persoana asigurată, pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, a realizat venit asigurat, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește:

a) fie din baza de calcul în temeiul căreia au fost stabilite indemnizațiile pentru copilul precedent;

b) fie din baza de calcul determinată potrivit prevederilor articolului 7 alineatele (1) și (2) din Lege,

ținându-se cont de cuantumul *mai favorabil* al indemnizației.

3. Efectele prezentei hotărâri sunt aplicabile autoarei excepției și persoanelor aflate în aceeași situație, care au cauze pendinte la data pronunțării prezentei hotărâri.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*HCC nr. 2
Chișinău, 27 ianuarie 2026
Dosarul nr. 100g/2025*